

ΤΟ ΒΛΗΣΙΔΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΝ

— Νά 'νειρευόμουνα κέγω κανένα' βλησίδι⁽¹⁾ είπεν ή φιλαινάδα μου ή Γιαννιώτισσα, τήν ώρα ποῦ ἔσπερωχνε γιά δεύτερη φορά τὸ καφφόμπρικο μεσ' στή θράκα καὶ ἀρχίζε νά φουσκώνη μαλακά ὁ καφφές.

— Ναῦθισκα ἔνα βλησίδι σᾶν τή Σάντα.

— Ποιὰ Σάντα;

— Αὐτήνη ποῦ βλέπεις τώρα στὰ σοκκάνια μπανταλή, σᾶν ἀγρίμι, τή Σάντα· δὲν τὴν ξέρεις;

— Πῶς δὲν τὴν ξέρω! τή Σάντα, ποῦ είναι ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν μικρῶν παιδιῶν, ποῦ παραδένει ζάρπα⁽²⁾, σὲ κακή κατάστασι στὰ χιόνια καὶ στοὺς ἥλιους, τή μπανταλό-Σάντα;

— Αἴ! αὐτήνη, γνιέ μου, ητανε μιὰ φορά κυρά μεγάλη στὸ χωριό της, μὰ τὸ κακό της κεφάλι, γιὰ νά μὴ δώσῃ στὴν Τύχη τὸ κορμπάνι ποῦ ἔπερε καὶ γιὰ νάνι καὶ στερημένη τὴν κατάντησε ἔτσι ὁ Θεός,— μεγάλη ἡ δόξα του.

— Μὰ τὶ κορμπάνι; ἀπὸ ποιὸ χωριὸ εἶναι;

— "Ἐτσι μὲ φωτῆς νὰ σοῦ τὰ λέω καὶ κατόπι μὲ κάνεις τσουμέντο⁽³⁾ καὶ μοῦ λές τσότσο καὶ χαλασιά μον καὶ νάντο θε πέ ση ἡ καταρροή.

— "Οχι' τώρα δὲ σὲ κάνω τσουμέντο.

— Κάμε δρκο.

— Βαλλαή ποῦ δὲ σὲ κάνω.

— "Άλλος τζανανές⁽⁴⁾ κιανθός· μὰ ἀς εἶναι ἐγώ θὰ στὸ πῶ γιά νά μήν τη λυπᾶσαι· καὶ πές ἐσύ ὅ, τι θέλεις· μὰ πιὲ πρῶτα τὴν καφφέ σου μήν κρυώσῃ· στρίψε μον κέμένα ἔνα τσιγάρο ποῦ μάρεει μὲ τὴν καφφέ νὰ τὸ τραβάω· "Ἐτσι τώρα τὸ λοιπόν, αὐτή ή Σάντα ητανε ἀπόνα χωριὸ ἐδῶ ξε, δὲν ξέρω, κάν απὸ τὰ Κούρεντα, πάν απὸ τὰ Γραμμενοχώρια· νὲ ίσε⁽⁵⁾ καὶ ητανε λένε στὰ νευάτα της δέσωτική, δέσωτική⁽⁶⁾ μὲτ' κοκκαλένι α, ἀλλήθεια· είχε καὶ μιάν ἀδερφή ἀλλη, χήρα· ἔκείνη δὲν ητανε τόσο δύμορφη, μὰ είχε καλύτερη ψυχή· καὶ δρφανή⁽⁷⁾ ποῦ ηταν, ηταν λεημονητίνα καὶ θεοφιβούμενη δόσ νά πηγ· ἄγια ψυχή, ἀκούς· μοῦ τάλλες ή κυραμάννα μου⁽⁸⁾, π' το' τάλλες δέ πάπτης μου ποῦ ηταν πρωτόταπτας καὶ πνευματικός, παπτας πάπτου πρὸς πάπτου ἀπὸ ἔφταζε ζωνάρια. Αὐτήνη ή ἀδερφή της λοιπὸν ητανε δρφανή, χήρα καὶ είχε καὶ τρεῖς τσοῦπρες τῆς παντρειάς. 'Η Σάντα ηταν μικρότερη, νεοπαντρεμένη καὶ είχε μοναχά ἔνα παΐδι· ὁ ἄντρας της πλούσιος

⁽¹⁾ Εὔρημα, θησαυρός. ⁽²⁾ Γυμνή ⁽³⁾ Μὲ κοροϊδεύεις. ⁽⁴⁾ Κοροϊδία. ⁽⁵⁾ "Ἄσ είναι, δὲν πειράζει. ⁽⁶⁾ Ποιλὺ ωραία. ⁽⁷⁾ Πτωχή. ⁽⁸⁾ Οὗτω λέγεται ἐν Ἡπείρῳ ἡ μάμμη, ἡ πενθερά καὶ πᾶσα σεβαστὴ γραῖα.

δὲν ἡτανε, μὰ τὴν φύλαγε⁽¹⁾ καλά. Μιὰ νύχτα ἡ ἀδερφή της—Ρήνω τὴν ἐλέγανε—βλέπει ἔνα ἴνορο· πῶς τάχα μεσ' στὸ σπίτι τῆς Σάντας, στὸ πλευρό ἀπὸ τὴ γονίστρα ποῦ ἄναβαν φωτιά, ἡτανε θαμμένο βλησίδι· ἔνα βάζο γεμάτο ὅλο ἀπὸ ρουμπιτέδες καὶ Μαχμουντιέδες καὶ Κωσταντινάτα χρυσᾶ· παρουσιάστηκε ἔνας Τοῦρκος καὶ τῆς τὸ εἶτε· καὶ ὁ Τοῦρκος, ξέρεις, είναι ἄγιος νὰ τὸν ἰδῆς στὸν ὑπνο σου· καὶ τῆς λέει· «πέξ το τῆς ἀδερφῆς σου καὶ νὰ σκάψετε νὰ τὰβρετε, καὶ νὰ κάμητε ἐκεῖνο ποῦ πρέπει». ξυντάιε αὐτὴν χολασία της μὲ καρά, τρέχει στὴν ἀδερφή της τὴ Σάντα καὶ τῆς λέει· «μωρός ἀδερφή τὸ καὶ τό· καὶ ὁ Τοῦρκος εἰνε ἄγιος» μὸν νὰ σκάψωμε καὶ νὰ χαλεψώμε, μὴν ἔχωμε κάνενα κισμὲτ καὶ γλυτώσωμε ἀπὸ τὴν ὁρφάνια· ή Σάντα πόνηρη⁽²⁾, δπως ἡτανε τῆς λέγει:

— Δέ βαρειέσαι, μωρό, ἀδερφή! Ινόρτο ἦτανε, φαντασιά σου' τὸ δικό μας τὸ κισμέτ φάνηκε ἀπὸ τὴν ἀρχῆς.

Είπε αντά, μὰ ἄλλο ἔβαλε στὸ νῦν της· τὴν νύχταν—θὰ ητανε ἡ ὥρα τέσσερες τῆς νυχτὸς⁽³⁾—κράζει τὸν ἄντρα της καὶ τοῦ λέει: «τὸ καὶ τὸ μοῦ εἶπε ἡ Ρήνων ἡ ἀδερφή μου⁴ καὶ νὰ σκάψωμε, καλέ μου, καὶ νὰ χαλέψωμε μὴ μᾶς ἔβγῃ τίποτε κινέται καὶ ίδουμε κήμεται μιὰ καλὴ μέρα». «νὰ σκάψωμε» λέει καὶ ὁ ἄντρας της. Κλειστὲνε καλὰ τὶς χαραμάδες ἀπὸ τὰ παραθύρια, μὴ ίδουνε τίποτε φῶς οἱ χωριανοὶ καὶ βάλοντα σουμπεέ⁽⁴⁾, παίρνονταν ἕνα τσαπί, χαλάνε τὸ μπάσοι⁽⁵⁾ τοῦ εἰχαν φκιασμένο κοντά στὴ γωνίστρα, σηκώνονταν στὰ κέρια τὸ παιδί τους ποδὸς ἤταν μικρό, παγανὸν κοντά⁽⁶⁾ παιδί, καὶ ἀρχίζουν καὶ οκάφτουν, σκάφτουν βαθειά, γιατί, ξέρεις, τὰ σπίτια στὰ χωριά δὲν ἔχουν πατωμάτα, εἰντε μὲ χῶμα, δύως στὸ Νησί⁽⁷⁾ ἂν εἰδες καμμιὰ φορά· "Οξω χάλας δὲ Θεός τὸν κόσμο βροχή, πακό, χαλάς, ἀστραπόβροντα, σῶν καληώρα τώρα καὶ χειρότερα· ποιὸς νὰ βγῆ δεξω, ποιὸς νὰ κούσῃ! οἱ γειτόνοι δὲν κοιμώντανε βαθειά στὰ χωριά τέσσερες εἶναι σῶν νὰ πούμε ήμεταις ἔχῃ καὶ παρατάνω. Σκάφτουν λοιπόν, σκάφτουν καὶ φίγουν τὸ χῶμα τριγύρω. Τίποτε ἀρχίνισαν νάπελτζιώνται.

— Μωρή γυναικά, λέει ό ανδρας, θάρρω κάνοντε τὰ κόπια μας' ἄκου λαλοῦντιν οἱ πέτοι⁽⁸⁾ κιαῦριο εἰμι τι γιὰ δουλειά.

— Σῶν ἀπόστασες, τοῦ λέει ἡ γυναικά του, φέρε 'δῶ καὶ σύρε 'ποκοί-
μισε τὸ παιδί ποῦ ἔπινησε.

Καὶ πέροιν αὐτὴν τὴν τσάπα καὶ σκάφει· γκάπ, γκάπ κερδιχνε τὰ χώματα πίσω της· γιόμιστε τὸ σπίτι, τὸ μπάσσα, τὰ στρωσίδια, ὡς καὶ τὰ κονίσματα—μεγάλη ἡ χάρι τοις—πήγε ἔνα κατσικάρι⁽⁹⁾ καὶ χτύπησε κεσθυσε τὴν καντήλα. Τότε ἀκούνε ἔνα τράγκι σᾶν νὰ χτυπήσε τὸ σίδερο μὲ βίᾳ σὲ λαϊνὶ τραβοῦν τὰ χώματα, χαλεύουν, καθαρίζουν, ξανοίγουν καὶ—νάσου!—βγάζουν ἔνα βάζο βαρὺ βαρύ, ποὺ ἔσπασε ὅ πάτος του καὶ χύθηκαν δέξω ἐνας σωρὸς φλωριά, ρουμπιέδες, μαζιμουντιέδες καὶ Κωσταντινάτα χρυσᾶ, δῆπος τάχε νορευτῷ ἡ Ρήνων, χαλασιά της. Δὲν ἐπίστεναν τὰ μάτια τους· τὰ τρίβουν, τὰ ἀνοίγουν καλά, πιάνουν στά ζέρια τὸ χρυσάφι, τὸ πεζάρουν, τὸ βάνουν στὶς τσέπες τους, τὸ βγάνουν, χορεύουν, πηδάνε σᾶν ξουλοὶ ἀπὸ τὴ

⁽¹⁾ Συντηρῶ. ⁽²⁾ Τὸ πονηρὸς ἐν Ἡπείρῳ προπαροξύνεται. ⁽³⁾ δέκα πε-
ριπον μ. μ. ⁽⁴⁾ Ὑποψία. ⁽⁵⁾ Χαμηλὸς καναπές. ⁽⁶⁾ Σχεδὸν νήπιον. ⁽⁷⁾ Τὸ
ἐν τῇ λίμνῃ τῶν Ἰωαννίνων. ⁽⁸⁾ Πετεινόι. ⁽⁹⁾ Λιθαράκι.

χαρά τους· τότε ξύπνησε καὶ τὸ παγανό τους τὸ πάνουν κέκεινο στὸ σεντοῦχι, τὸ ἀνοίγουν, τὸ βάνουν νὰ τὰ πιάσῃ μὲ τὰ χέρια του, κοντεύουν ἀλήθεια νὰ κάσουν τὸ νῦν τους οἱ νοικοκυραῖοι.

“Οταν ἡσυχάσανε κάπως, λέει ὁ ἄνδρας στὴν γυναῖκα του, χωρὶς κάνε νὰ φχαριστήσῃ τὴν Παναγία—προσκυνοῦμε τὸνομά της—ποὺ τοὺς ἔδωκε τέτοιο μπιράκε, μόνε λέει στὴ γυναῖκα του:

— Τώρα, μωρὴ γυναῖκα, τί τὸν κάνομε τόσον παρᾶ;

— “Ακού ρώτημα! λέει ἡ γυναῖκα του τί λέσι καλέ μου; πρῶτα θὰ φριάσω ἔνα λαχούρι⁽¹⁾ φουστάνι, ποὺ βάλων ὀλέσι οἱ Γιαννιώτισσες καλές κακές, θυτερα ἔνα σάκκο μὲ γοῦνα ποὺ εἰμαι ζάρκα⁽²⁾ καὶ πάω στὰ ἐγκώμια⁽³⁾ καὶ μὲ κάνουν τξανανέ. ὑστερα ἔνα σπίτι.

— “Αὕτε μωρὲ! λέει ὁ ἄνδρας της, κεφάλι ποὺ τῶχετε σεῖς οἱ Εἴδες· νὰ δεῖξουμε καὶ νὰ φαντάξωμε⁽⁴⁾ πῶς ἔχουμε παράδεις, νὰ βάλῃ κάτια σουμπιές⁽⁵⁾ η πολίτισσα⁽⁶⁾ νὰ μοῦ φορέσουν καὶ τις κλάπες⁽⁷⁾. ”Οχι, γυναῖκα μου, δὲ μὲ παίρνεις στὸ λαιμό σου τὰ φλωριά θὰ φυλάξουμε καὶ θὰ ξύδημε κατὰ πῶς ἔχοντας μὲ οἰκονομία καὶ μὲ τὸ μικρὸ ἰράτ⁽⁸⁾ ποὺ μᾶς δίνουν τὰ μούλια μας· μονάχα στὴν ἀδερφή σου, ποὺ τὰ ἴνορεύτηκε καὶ εἶναι κι ὅρφανή, μπορεῖ νὰ δώσουμε τίποτε. Η Σάντα ποὺ ἥταν φουρκισμένη πῶς δὲν θὰ φτιάσῃ λαχουρὶ καὶ γοῦνα καὶ εἴχε κι ἄπονη καρδιά.

— “Ακούς ἔκει, λέει θὰν τὰ στερηθοῦμε μεῖς καὶ θὰν τὰ δώσουμε τῆς ἀδερφῆς μου, καὶ σᾶν τὰ ἴνορεύτηκε καὶ τί! μεσ’ στὸ σπίτι μας εὐρέθηκαν καὶ σᾶν εἶναι ὅρφανή, μήνα τὴν πήραμε ἡμεῖς ἀπανωθιό μας! μὴ σὲ μέλῃ καὶ δικονεύει αὐτή καὶ βρίσκει· ἡμεῖς σᾶν δὲν ἔχουμε, δὲν μᾶς λέει κανεὶς ποῦθεν εἶσαι· κύντερα, ἐσὺ λές νὰ τὸ βαστάξουμε κρυψό ἀπὸ τὴν κυβέρνησι, καὶ πῶς λές νὰ τὸ μαρτυρήσουμε σὲ ξένον! Ὁχι γιατέ μου, σᾶν θὲ θὰ φριάσω γάλα τίποτε, κάλλιο νὰν τὰ βάλωμε στὴν πάντα νὰν τὰφήσωμε στὸ παδί μας, νὰ μὴ μᾶς φυλογάγῃ⁽⁹⁾ καμμιά φορά.

Τόσο ἥθελε κέκεινος.

— “Αὕτε δά, λέει, ἂς μὴ τὸ ποῦμε κανενού κιας φίξωμε τὰ χώματα στὸ λάκο πάλε μάτα μόνε στάσουν ἔχω ἀκουστά ἀπ’ τὸ γέρο Μετοβίτη ποῦγια μουχτάρης⁽¹⁰⁾ στὴν Τζέλοβα, πῶς ἄμα βρῆς βλησίδι μέσ’ στὸ σπίτι σου, πρέπει νὰ σφάξῃς ἔνα κουρμπάνι, καὶ νὰ πέσῃ τὸ αἷμα του μέσα στὸ λάκκο πρὶν ματαρρέξῃς τὰ χώματα, γιατὶ ἀλλοιῶς κάποιος πεθνήσκει ἀπ’ τὸ σπίτι σου σταϊφφοντολᾶ⁽¹¹⁾ Θεός μὴν δώσῃ τέτοιο πρᾶμμα.

— Εὔκολα δὰ εἶναι νὰ σφάξωμε ἔναν πέττο ἥ μιὰ κόττα.

— Εὔκολο μὰ τώρα πῶς νὰν τὸν πιάσωμε, ποὺ θὰ περάσωμε ἀπὸ τὸν δντά, ποὺ κοιμᾶται ἡ Ρήνκω μὲ τὶς τσούπρες της καὶ θὰ πάρουν χαμπέρι. Γιατὶ ξέρεις, χωριάτικο σπίτι ἥτανε, δυὸ δόνταδες εἴχε μονάχα· γιὰ νὰ μπῆς στὸν δόντα τῆς Σάντας πέραγες ἀπὸ τὸν δόντα τῆς ἀδερφῆς της.

— Άλ’ δά· τὶ νὰ σφάξωμε! κένα σκυλί λι νὰ σφάξωμε τὸ ἵδιο κάνει,

(¹) Ἐν Ἰωαννίνοις λέγεται παροιμιαδῶς ὁ στίχος:

Ἐπέσανε τὰ Γιάννινα ἀπὸ τὴν περηφάνεια

ποὺ φόρεσαν καλές κακές τὰ λαγουριά φουστάνια

(²) Γυμνή. (³) Οἱ χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου. (⁴) Φαντάζω, ἐπιδεικνύομαι.

(⁵) Ύποφία. (⁶) Αστυνομία. (⁷) Σίδηρα, χειροπέδαι. (⁸) Εἰσόδημα. (⁹) Ψολογάλω = καταρράμαι. (¹⁰) Είδος δημογέροντος τοῦ χωρίου. (¹¹) Μὴ γένοιτο.

λένε' δὲ σφάξουμε τὸ Μοῦργο; — ποῦντο κιαύτό τὸ ζαλιάρικο· ἀκουστὸ δέω πῶς οὐδιλάζεται κακηώρα του τὸ κεφάλι του νὰ φάῃ.

— Διάολε, διάολε! ἥλει ὁ χωριάτης κέρχυαλε τὸ μαχαῖρι του καὶ τὸ τρόχια στὴ γωνιά· τὶ διάολο νὰ σφάξωμε τώρα, καὶ κοντεύει νὰ ξημερώσῃ.

— Δὲ σφάξουμε τὸ γάττο; λέει ἡ Σάντα, ἡ δὲν κάνει;

— Κάθεται καὶ δὲν κάνει! ποῦντος;

— Νάτος· στὸ γιοῦκο ἀπάνω πάστονε. Ὁ γάττος (εἴται βλέπεις ἡταν τάξεράτι) σᾶν ἀκουσε τὴν ταραχὴν καὶ εἶδε τὸ χωριάτη ποῦ φίχτηκε ἀπάνω του, μιὰ πηδησιά καὶ φεύγει· τρέχει ὁ χωριάτης νὰ τὸν πιάσῃ, ὁ γάττος σκαρφαλώθηκε στὴ θύρα ψηλά καὶ νιαούριζε· δίνει ἡ Σάντα, δίνει ὁ ἄντρας τῆς νὰ τὸν πιάσουν, τόσο χειρότερα ὁ γάττος ἀγρίευε κέσκουνζε καὶ τέντωνε τὰ νύχια του καὶ χτύπαγε μὲ τὰ ποδάρια του, κέκανε τόσο σαματᾶ⁽¹⁾, σᾶν νάχε μέσα του τὸν δέξαποδῶ — φτυόνου τρισκατάρατε μεσ' στὴν τρύπα σου — ὅσο ποῦ ἀπὸ τὸ πολὺ κακὸ καὶ τοῦ γάττου καὶ τοῦ χωριάτη καὶ τοῦ παγανοῦ ποῦ ξύπνησε κέσκουνζε κιαύτο, παίρνει χαμπέρι ἡ Ρήνκω χαλασιά της.

— Μὰ ποῦ ἡτανε ἡ Ρήνκω;

— Ἡ Ρήνκω — εἴται μοῦ τάπανε κέμενα κέτσι ποὺ τὰ λέω — ἡ Ρήνκω ἡτανε στὸν κοντινὸν ὄντα· ἀδερφομοιρασιά ἡτανε τὸ σπίτι· ξυπνάει, ἀνοίγει τὴν μεσόθυρα καὶ μπαίνει μέσα.

— Τὶ τρέχει μωρό ἀδέρφια λέει, τὶ κάνετ' εἴται;

— Ο χωριάτης καὶ ἡ Σάντα ἔμειναν ξεροί· μοναχά ποὺ πρόφτασε κέκρυψε τὸ μαχαῖρι του· μιὰ δὲν ἤξεραν τὶ νὰ ποῦν ἡ Ρήνκω βλέπει ὅλα ἀνω κάτω, τὸ λάκο σκαρμένον τὰ χώματα σκαπτημένα⁽²⁾ σῶλον τὸν ὄντα· κατάλαβε.

— Αχ σκυλά! λέει· οκάγαπτε καὶ βρήκατε τὸ βλησίδι.

— Η Σάντα καὶ ὁ ἄντρας τῆς κυτταχτήκανε καὶ μένα στόμα καὶ οἱ δυοὶ πιάσανε τὸ ἀρνί⁽³⁾.

— Οχι μήν γῆραμε κολοκύνθια· ἵσα τὸν κόπο ποὺ κάμαμε ὅλη τὴν νύχτα νὰ σκάφτουμε.

— Στὸ μήλο αὐτὰ Σάντα· ἐγὼ τὸ ίνορεύτικα, κείμαι Σαββατογεννημένη· μήν τὰ θέλετε ὅλα μοναχοί σας, κείναι γιαζικ⁽⁴⁾ γιατὶ κέγω είμαι δοφανή κέχω τρία θηλυκά.

Ἐκεῖνοι «ὅχι, ὅχι δὲν γῆραμε» ὄρκους μόρκους, ἐκείνη καὶ καλά «ἡ νοοτε» καὶ παρακάλια· αὐτοὶ κατάρες «ἄν γῆραμε χαῖρι⁽⁵⁾ νὰ μὴ ἰδοῦμε, μωρὴ δὲν γῆραμε τίποτε». Τὶ νὰ κάμουν, βλέπεις, ἔμπλεξαν· καρδιά δὲν τοὺς ἔκανε νὰ δώσουν, γιατὶ φοβούνταν· κύστερα ὁ ἔρμος ὁ παρδᾶς είναι γλυκός, βλέπεις. Τὶ νὰ κάμη ὁ χωριάτης γιὰ νὰ τὸν πιστέψῃ! μιὰ καὶ καταβάζει τὴν Κυρά τὴν Παναγία ἀπὸ τὰ κονίσματα καὶ λέει.

— Μωρὴ Ρήνκω τὶ ἄλλο θέλεις; θέλεις νὰ δαγκώσω τὰ κονίσματα γιὰ νὰ μὲ πιστέψῃς;

— Δάγκωστα, λέει ἐκείνη.

— Νά· λέει ὁ χωριάτης καὶ μιὰ καὶ βάνει τὴν Παρθένα στὸ στόμα του καὶ τὴ δάγκωνε· καὶ ἡ Σάντα σᾶν νὰ τὴν ἀμπωγεῖ ὁ Τρισκατάρατος,

(1) Θόρυβος. (2) φιγμένα. (3) τὴν ἀρνησιν. (4) Κρῆμα. (5) Προκοπή.

πιάνει πιαντή τὴν ἄλλη μεριά καὶ τὴν δάγκωνε πιαντή σᾶν νάταν θηρία, καὶ δὲ φοβιοῦνταν τὸ Θεό καὶ τὴν Κυρά — μεγάλη ἡ χάρι της. Τότε ἡ Ρήνκω σώπασε καὶ λέει μοναχά.

— "Ἄζ εἰναι μωρὸς ἀδέρφαι· καὶ ναῦφατε χαλάλι νὰ σᾶς γένουν· μόνε φέξτε τὰ χωμάτα πάλι μάτα καὶ πατῆστε τα μήν ἔρθη κανεὶς τὸ πουρνό καὶ βάλῃ σουμπέε.

— Χά· χά· λέει ὁ χωριάτης νὰ τὰ φέξουμε· καὶ γιὰ νὰ γελάσῃ καλύτερα τὴν ὀρφανὴν Ρήνκω, ἀρπάζει τὸ φικάρι καὶ γεμίζει πάλι τὸ λάκκο, χωρὶς νὰ σφάξουν τὸ κουρμπάνι· ἀμα τὸν ἀπόχωσε :

— Καληνύχτα.

— Καλοξημέρωμα.

"Ἐφυγε ἡ Ρήνκω, μείνανε οἱ δυό τους.

— Καὶ τώρα μωρὴ Σάντα!

— Τώρα ντέ! ποῦ δὲ σφάξαμε τὸ κουρμπάνι! νὰ τὸν ἀνοίξουμε πάλι;

— Μπά δὲν κάνει καλά ἥτανε τότε.

— "Αἴντε μωρέ λόγιά είναι πιαντά, λέει ἡ Σάντα· θὰ σφάξαμε τὸ γάττο μαθὲ καὶ κάτι θὰ κάναμε· σᾶς θέλει ὁ Θεός καῦμμένε μου! τὶ ξέρει καὶ ὁ γεροξεκούντης ὁ Μετσοβίτης! νὰ στρώσουμε τώρα τὸ μπάσοι καὶ νὰ κοιμηθοῦμε. "Ἐτσι ἔκαμαν τάχα πῶς ήσύχασαν καὶ θέλησαν νὰ κοιμηθοῦν· μὰ ποῦ ὑπνος! ἡ αὐγὴ τοὺς ηὔρει ἀπὸν τοὺς ἕπταντος καὶ σηκώθηκαν τὸ πουρνό⁽¹⁾ σᾶν Ραμαζανίσιοι· ὡς τόσο δὲν είταν τίποτε σὲ κανένα καὶ δὲν ἔβγαναν νὰ τσακίσουν⁽²⁾ οὔτε ἔνα φλωρὶ ἀπὸ τὸ φόβο τους· τὰ φύλαγαν στὸ σεντούκι καὶ δούλευαν σᾶν καὶ πρώτα δὲν πέρασε ὅμως λίγος πολὺς καιρὸς καὶ ἀργώστησε τὸ παιδί τους ἀρρώστησε, πέφτουν στὸ στρῶμα φέρνουν γιατρούς, παραγατρούς ἀπὸ τὰ Γιάννινα, πουσθενά νὰ πάρῃ τὸ καλλίτερο.

Τότε πρωτοχάλασαν ἔνα φλωρὶ ἀπὸ τὰ βρετίνια καὶ είπαν τάχα πῶς ἡ Σάντα ἔβαλε ἀμανάτι τὰ τζοβαερόκα της καὶ τὰ πήρε. Μὰ ἡ Ρήνκω τὸ κατάλιθε καὶ βάρυνε ἡ καρδιά της.

'Απὸ τὴν ἡμέρα ποῦ ἀρρώστησε τὸ παιδί τους, ὁ Μουῆγος, τὸ σκύλλοι ποῦ ἔλεγαν νά κάμουν κουρμπάνι, πήγαινε τὰ μεσάνυχτα ἀπόξω ἀπὸ τὸ παχανύρο καὶ ἔσπαφτε λάκκο μὲ τὰ ποδάρια του καὶ οὐρλιάζονταν λυπητερὰ λυπητερὰ ποῦ ἀνατσίριαζεν ἡ πέτσα τοῦ κορμοῦ σους δλοι οἱ γειτόνοι τὸ λέγανε.

— Δὲν είναι καλὸ πρᾶμμα αὐτό· τῆς Σάντας τὸ καλόπαιδο θὰ πεθάνη καὶ χαλαστά της.

'Η Σάντα καὶ ὁ ἀντρας της θυμοῦσαν ποῦ δὲν ἔσφαξαν τὸ κουρμπάνι καὶ ἡσυχία δὲν ενρίσκανε· λέγανε πῶς ἀπὸ κεῖνο χάνουν τὸ παιδί τους· ὅσο ποῦ μιὰ νύχτα δὲν βάσταξε ὁ χωριάτης, μὰ καθὼς ἐπῆγε τὰ μεσάνυχτα ὁ σκύλλοις νά οὐρλιάζῃ στὸ παραθύρι, βγαίνει ἔξω, τὸν ἀρπάζει, τὸν σέργει μέσα, σκάφτει ἔνα λάκκο μὲ τὸ μαχαίρι του κοντά στὴ γωνίστρα, ἐκεῖ ποδήν εῦρῃ τὸ βληστίδι, καὶ μιὰ καὶ τὸν σφάζει, καὶ χύνεται τὸ αἷμα μέσ' στὸ λάκκο. 'Ο σκύλλοις οὐρλιάζει γιὰ τελενταία φορά, τινάχτηκε καὶ αἷμα κάμπτοσσο πτῆγε καὶ φάντισε τὸ ἄρρωστο παιδί· τότε τὸν σκαπτέτησαν⁽³⁾ ὅξω καὶ τὸ

(1) τὸ πρωτ. (2) ἀλλάξουν. (3) ἔρριψαν.

πουρνό⁽¹⁾ εἴπανε τάχα πῶς τὸν ἔσφαξαν γιατί οὐδὲταίτε καὶ ἤτανε γρούσουνέης.

Μὰ τὶ τὸ θέλεις ! τοῦ κάνουν ἔπειτε νὰ τὸν σφάξουν, ὅταν ἔπειτε,
ὅπως εἰπε καὶ ὁ Τοῦρκος στὸ ίνορτο τῆς Ρήγας.

Τὴν ἄλλη νύχτα μιὰ κουκουβάριά ἔκαπε στὸ μπουζαρί τους καὶ δὲν τοὺς ἄφηνε νὰ κοιμηθοῦν ἀπὸ τὸ θλιβερὸ τὸ λάλημα τῆς τὸ παιδί τους ἦταν ἀποφασισμέν· τὴν ἄλλη νύχτα ἡ Σάντα δὲν πρόσφατε νὰ πάρῃ λγυνὸν ὑπὸ καὶ ξυπνάει μὲ τρομιάρα, γιατί νιερεύονταν πῶς ἔνας μαύρος σκύλλος σᾶν τὸ Μοῦρο ποῦ είλχανε σφάξῃ, ἐβγῆκε ἀπὸ τὴν γωνίστρα καὶ ἔτρωγε τὸ παιδί τῆς σηκωθήκε, τάγκαλιάζει, τὸ φιλεῖ, βάνει τὸ χέρι στὴν καρδιά του, μὰ ἔξαφνα πετιέται καὶ κείνο μὲ μιὰ πωνή.

— Mávva !

— Μάτια, μου λέει ή Σάντος παιδί μου

— Μάννα, λέει ἐκεῖνο, ὁ Μουρογός ἔμελες νά μὲ φάν: μάννα σπιάζεσσαν

Τὴν ἄλλη μέρα πέθανε τὸ παιδί τῆς Σάντας ὁ πατέρας του ἐσκούζε σύν γυναικα κηλεγε.

— «Ωμένα ! κάλλιο νὰ μούλειπαν σὲ πῆρα στὸ λαιμό μου παιδάκι μου· φορτοῦνα στὸ κορμί μου.» Καὶ τραβοῦσε τὰ μαλλιά του σᾶν γρηγά γυναικα.

Ἡ Σάντα δὲν ἡμπόρεσε νὰ βγάλῃ οὔτε ἔνα δάκρυο· μόνον ἔβγανε ἀπὸ ὥρα σὲ ὥρα κάτι ἄγριες φωνές καὶ κατόπι τσώπωνε· ἀπὸ τότε ἄφοιςε νὰ τὸ χάνην ἡ γυναικά· ὑστερα, δύον εἴβλεπε μαῦρο σκυλλί, τοῦ θίγονταν μὲ τὶς πέτρες καὶ τὴν νύχτα ἔβγανε σῶντὸν βρουκόλακα καὶ πήγαινε στὸν ταφο τοῦ παιδιοῦ της κέσκοντε· ὁ ἄντρας της κύτταξε νάν τὴν συμμαζέψη, μὰ κιαυτὸς πλειά σῶν χαμένος ἦτανε. οὔτε νὰ δουιέψῃ μπροσθῆσε, οὔτε μιαλό εἰχε νὰ κυττάξῃ τὰ μούλκια του· τί τοῦ φαινόντανε; πῶς αὐτὸς τρόφαγε τὸ παιδί του.

⁷Ετσι ἄρχισαν νὰ φτωχαίνουν καὶ κατάντησε νὰ μὴ βγάνουν οὔτε τὸ ψωμὶ τοὺς τὸ βλησθὲδι ἔμενε πάντα ἀγγιαχτὸ, δῆσω ἀπὸ κεῖνα τὰ λίγα ποῦ ξώδεψαν στήν ἀρρώστια τοῦ παιδιοῦ των τόσο ἀπὸ στερεμάρα, τόσο ἀπὸ φόρο καὶ ἀποκοντρία, ὁ ἀντρας δὲν ἦθελε νὰ τοὺς ἀγγίξουν ἐκείνους τοὺς παράδεξ.

— «Αύτοι μοῦ φάγαν τὸ παιδάκι μου» ἔλεγε· κιόσες φορές ή Σάντα ήθελε νά τοῦ κάμψη κουβέντα, αντὸς ἔκανε κακὸν καυγή· ἔσκουξε, χτυπώντας, ἔδερνε καμμιὰ φορά καὶ τὴ γυναικα του ἔσκουξε κέκείνη, ἔβαναν τίς φωνές· μέρα ἡτανε, νύχτα ἡτανε, σήκωναν τὸ χωρὶ στὸ ποδάρι· ή μαύρη ή Ρήγνω πήγαινε νά τους ήσυχάσῃ, τὴν ἔδιωχναν τους ωτάγε τί ἔχουν καὶ κάνουν ἔτσι, δὲν ἐμαρτύραγαν τίποτε· τὴ βλαστήμαγε κιαντή δ ὄντρας και ἔφευγε.

Καὶ τί βλαστήμα εἶχε στὸ στόμα του! « νάμπη ὁ Τάδες μέσα σου—
ἐκεινοῦ ἔκει—καὶ γάγαι καὶ θηλυκός.»

Τέλος πάντων ἡ Σάντα κίνησις⁽²⁾ ἔγκυος καὶ αὐτὸ τοὺς ἔκαμε κάπιως
νὰ ἴσυχάσουν· καὶ οἱ κανγάδες ἀραιώσαν καὶ ἡ παλαβομάρα τους σᾶν νὰ
λιγόστεψε· ἀρχιε καὶ δὲ ἀντρας νὰ δουλεύῃ· κάψῳ καὶ ἥλεναν γιὰ τὰ βορτίγια

(⁴) Πρωτ. (²) εμεινεν.

πάλι τί θὰ τὰ κάνουνε.

“Αν ἔκεινο ποῦ θὰ γεννήσῃ ἡ Σάντα είναι παιδί, νὰ τὸ σπουδάσουν γιατρὸ καὶ νὰ πάνε μέσα στὸ Ρωμέϊκο, ἂν είναι τσούπρα, νὰ πάνουν στὴν Πόλι νὰ τὴν παντρέψουν καὶ νὰ ζήσουν ἐκεῖ.

Μὰ δὲν ἔλεγαν νὰ δώσουν τίποτε καὶ τῆς ἀδερφῆς· κάρφο, ποῦ ἡταν ὁρφανὴ κιαντή· γιὰ ὁ Θεός τοὺς εἰλέ οργιστῆ καὶ τοὺς καββαλίκεψε ὁ δαίμονας τῆς φιλαργυρίας—φτοῦσον Τρισκατάρατε—γιὰ ἡτανε τὸ ξεράτι τους⁽¹⁾ νὰ πάθουν ὄσα ἔπαθαν. γιατὶ εἶχαν ἅπονη καρδιὰ καὶ δὲ συμπονοῦσαν τὸ φτωχό, νὰ συχωρεύσουν οἱ ἀμαρτίες τους, ὅπως ἥλεγε ὁ πάπης μου, ποῦ ἡταν πρωτόπαπας καὶ πνευματικός πάπη πρὸς πάπη, ἀπὸ ἔφτά ζουνάρια,

Καὶ δοσούντενε στὸ μῆνα τῆς ἡ Σάντα, τόσο ὁ ἄντρας τῆς γινόντανε χειρότερος στὴ φιλαργυρία, καὶ ἀμα τοῦλεγε τίποτε νὰ πάρουν, τῆς ἔλεγε.

— Μὲ τὸ τσίκι καὶ μὲ τὸ μίκι αὐτὸ χαλέται ὁ παρᾶς, γυναῖκά μου, ἡ δουλειὰ εἶναι νὰ μὴ διακονέψουνε τὰ παιδιά μας· κιὰν κάμης καὶ τοσοῦπρα, οἱ γαμπροὶ θέλουνε παρὶ τῷρα· μόνε πέρασε ὅπως ὅπως. Καὶ τόσο ἔφτανε ἡ στερεμάρα του ποῦ καταντούσε νὰ μὴν τῆς παίρνη τοστό χουμαῖ⁽²⁾ νὰ φκιάσῃ κωλοτάνια γιὰ τὸ παγανὸ ποῦ θὰ γένναγεν.

Ως τόσο ἥρθε ἡ ὥρα τῆς γιὰ νὰ λευτερωθῇ καὶ τὴν ἔπιασαν οἱ πόνοι· τρέχει ἡ ἀδερφή τῆς ἡ κακομοίρα γιὰ τὴ μαμμή, μιὰ γρηγά πούχανε στὸ χωριὸ κέκανε καὶ τὴ ψευτομαμμή, νὰ πάῃ νὰ τὴν ἔσλεχωνέψῃ, ποῦ νάρθῃ ἡ μαμμή σαυτὸν τὸν ἀφωρισμένον, ποῦ δὲν ἔδινε πεντάρα σὲ κανένανε!

— Νὰ μοῦ δώσετε, λέει μπροστὰ τὸ μετζίτι, καὶ τότες νάρθῳ· πάει ἡ Ρίνκω χαλασιά τῆς βρίσκει τὸν ἄντρα τῆς Σάντας, τοῦ ζητάει τὸ μετζίτι ποῦ νὰ τὸ δώσῃ αὐτός!

— Ακοῦς ἔκει λέει πῶς ἡ Νταβάνοβα γέννησε χωρὶς μαμμή καὶ ἡ παππᾶ· Νικόλοβα κιᾶλλες κιᾶλλες! αὐτὴ θέλει ἀρχοντιές. Μὰ ἡ Ρίνκω τὸν ἐστενοχώρησε καὶ τότες ἔβγαλε καὶ τῆς ἔδωκε τὸ μετζίτι, μὰ μὲ βαρειὰ καρδιὰ καὶ μὲ τὸν Ὁξαποδῶ στὸ στόμα.

— Νά, ποῦ νάμπῃ ὁ Τάδες μέσα της κιαντῆς καὶ σένανε.

“Ητανε κακὴ ὥρα—σῶσε μας Χριστέ μου κιαφέντη μ” “Αη Γεώργη νεομάρτυρα. σῶσε μας ἀπ’ τὴν κακὴ τὴν ὥρα—καὶ τὸ εἴπεν ὁ ἀφωρισμένος κέγινε.

“Ηρθε ἡ μαμμή, μὰ τοῦ κάκου· τί νὰ κάμη! ἡ Σάντα ἡτανε ξωφρενῶν· ἔσκουζε, φώναζε, φίγονταν, ἔσκιζε τὸ ροῦχα της, ἔτρωγε τὰ κρέατα τῆς σὸν λυσσασμένη· στὴν ἀρχῇ τὸ πήρανε πῶς ἡτανε ἀπὸ τοὺς πόνους τῆς γέννας· μὰ κιόντας ἔπεσε τὸ καψοπαΐδι τάμοιρο καὶ κακορρίζικο, ἡ μάννα γίνηκε χειρότερα· φίγτηκε πρῶτα νὰ τὸ πνίξῃ μὲ τὰ νύχια, ὕστερα νὰ τὸ φάγῃ μὲ τὰ δόντια, ἔσκιζεν δύσους τὴν ἐπιλησίαζαν, ἀφρίζε, βλαστήμαγε, καταριώντανε, σκατέταγε τὰ προσκέφαλα καὶ τὰ σιντόνια τὰ ματωμένα, πήδησε νὰ φίξῃ τὴν κανδήλα καὶ τὰ κονίσματα καὶ νὰ μαδήσῃ τὰ στεφάνια της, ἡτανε ὁργὴ Θεοῦ.

Καταλάβανε πλειά πῶς εἶχε μέσα της τὸν Τρισκατάρατο— γλῦσε μας Χριστέ μου καὶ Σταυρό μου σταυρωμένε—καὶ τρέξανε γιὰ τὸν παππᾶ· ἥρθε ἀμέσως ἔκεινος τρέμοντας καὶ διαβάζοντας τοὺς μεγάλους ἔξορκισμοὺς—κάτα πῶλεγε ὁ πάπης μου—“Αη Βασιλειοῦ, ηφερε τὰ ἄγια λείψανα ποῦ εἶχε ἡ ἐκ-

(1) κακὴ είμαρμένη. (2) παννὶ Ἀμερικάνικον.

κλησία, τὸ μικρὸ τὸ δάκτυλο τάγίου Γληγορίου. καὶ θέλησε νά βάλῃ χέρι ἀπάνου της· μά τότες δὰ γίνηκε ὁ μεγάλος ὁ σπαραγμὸς ποῦ φίχτηκε νά πνίξῃ τὸν παπτᾶ καὶ ὅρκισε νά τὸν καταφεύεται καὶ νά τὸν βρέξῃ, μά δὲν ἔκρινε αὐτή, ἔκρινε ὁ ὄξαποδὸς ποῦ εἶχε μέσα της.

— Τί μονόθες, μωρὲ κακοῦργε, φευτῆ, ἀγγρήτη, φονιᾶ, ματοβαμμένε, πόρνε, ποῦ πάτησες τὴ νύφη σου, τὴ γυναικα τάδερφοῦ σου τοῦ ταξιδεμένου καὶ τὸ παιδὶ τὸ φίξατε στάναγκηό, καὶ τώρα ἡρθες νά μὲ φοβερίσης ἐμὲ μωρὲ κολασμένε, αἰμορίκητη, ληστή! Καὶ ἄλλα τῶλεγε ὁ Τρισκατάρατος μὲ τὸ στόμα τῆς Σάντας.

‘Ο χαντακωμένος Παπᾶς ὅρκισε νά τρέμῃ καὶ νά κιτφινίξῃ τὰ χεῖλα του δὲν μπόρεγαν νά ποῦνε λέξι, μόνον ἐγονάτισε στὰ κονίσματα μπροστά καὶ σταυροκοπιόντανε καὶ μαζὶ ματὶ δόλοι σταυροκοπιόντανε καὶ ἀνατριχιά-ζανε καὶ μὲ τρόμο κυττάζανε τριγύρω τους.

Τότες ἡρθε καὶ ὁ ἄντρας της νά τίνε πιάσῃ σᾶν χειροδύναμος ποῦ ἥτανε νά τὴ φίξῃ στὸ κρεββάτι νά τὴν πατήσῃ ὁ παπᾶς καὶ νά ξορκίσῃ τὸν Τρισκατάρατο. Ἡ Σάντα ἔπλεε στὸ αἷμα της κέχανε τὴ δύναμι της· μά μόλις είδε τὸν ἄντρα της ὅρκισε πάλι τὰ ἴδια, μὲ ἄλλον τρόπο τώρα.

— Καλώστονε, καλώστονε· ἐσὺ εἶσαι δικός μου ποδούς· ἐσὺ μὲ προσκά-λεσες πῆρθα, ἐσὺ ἔηνταβελόνη μου, ἐσὺ πῶφαγες τὸ παιδὶ σου· ἐσένα σάδια-πάω ἐγὼ καὶ σῶστειλα τὸ βλησίδι στὴ γωνίστρα σου· καλά καμες καὶ δὲν ἔδωκες παρὰ σὲ κανένανε, μήτε στὴ γυναικαδέρφη σου· ἐγὼ σὲ καββαλίκεψα καὶ γίνηκες τέτοιος· τώρα τὸν ἔχεις τὸν παρά στὸν σεντοῦκι καὶ τὸν φυλᾶς γιατεμένανε· ἔλα τώρα νά σὲ φιλήσω γιὰ τὸ σπολλάτη ποῦ μὲ προσκάλεσες καὶ μέχεις μουσαρίη. Κιάμεσως φίχνεται καὶ τὸν ἀρπάζει καὶ τοῦ κόρει μιὰ δαγκατὰ στὸ λαιμὸ ποῦ τῶσυρε κοψίδι.

‘Ως τόσο ἀπ’ τὴν πολλὴ τὴν μορφαγία, μιταῖλησε⁽¹⁾ κέπεσε στὸ κρεββάτι σᾶν πεθαμένη.

Τρέζουν ὄλοι οἱ χωριάτες μὲ τρομάρα, οἱ κιοτῆδες⁽²⁾ μένουν ὅξιο καὶ ὅσοι είλιαν κάμη κουφές ἀμαρτίες, γιατὶ μαθεύτηκε πῶς ἡ Σάντα τὰ βγάνει ὄλα στὸ φόρο· τρέζει καὶ ὁ μουστάρης τοῦ χωριοῦ· ἀπὸ στόμα σὲ στόμα πᾶνε σταύτιὰ τῶν σουβαρήδων⁽⁴⁾ ὅσα εἴπε γιὰ τὸ βλησίδι, πιάνουν τὸν καλόσου τὸ χωριάτη, τοῦ δίνουν ἔνα δαρμό, μαρτυράει τὸ βλησίδι καὶ τὸ παίρ-νουν· τότες πλειά γίνηκε κιανῦτὸς θηριό· πιάνει τὴν ἄμοιρη τὴ Σάντα τὴ σκο-τώνει στὸ δαρμό καὶ τὴ διάγκνει ἀπὸ τὸ στήτι του· Ἐκείνη ὀγριεύει περισ-σότερο· πάει ἡ Ρήνκω ἡ χαντακούρω⁽⁵⁾ νάν τὴ μάση, κύνεται νάν τὴν πνίξη-χτυπάει τὶς πόρτες τοῦ χωριοῦ, ὄλοι τὴν τρέμουν καὶ κλειδώνονται μέσα.

‘Η πείνα, τὸ κορό, τὸ κακό, ἡ γύμνια, ἡ τρέλλα, τὰ συντλιὰ ποῦ τὴ φί-κνονται τὴ νύχτα καὶ τὴς ξεσήζουν τὸ κορμί της, ὁ κόσμος ποῦ τὴ διώχνει μὲ τὰ ξύλα καὶ μὲ τὰ λιθάρια, ὄλα αὐτὰ τὴν ἔκαναν νά πάρῃ τῶν ὅμιματῶν της καὶ νάρρη στὴν πόλι· ἐδῶ πλειά ἀπογίνηκε· ὄντας πρωτοηρθε, ἥτανε ἀκόμα ὅμι-μορφη· τὸ θυμᾶμα σᾶν νάταν τώρα· ψηλὴ δύτως είλιαν τὰ κουρελιασμένα τὰ ορούχα της ἄφηναν νά φαίνεται ἔνα κορμὶ κάτασπρο καὶ χλωρό ἀκόμη μὲ ὄλη τὴν κακορρήξικια ποῦ τὴν ἔδερονε· μονάχα τὰ μάτια της είλιανε μιὰ ἀγρι-ότητα καὶ μιὰ φλόγα, ποῦ ὅταν τὰ στύλωντες ἀπάνω σου· σέκανε νά φύγῃς

¹ ἐλυποθύμησε. ² δειλοί. ³ ἔφιπποι χιροφύλακες. ⁴ δυστυχισμένη.

γλήγορα ἀπό σιμά της. Τότες πλειά ἔπεσε στὰ χέρια τῶν μπαντήδων· τῇ σέρ-
νανε τὶς νύχτες στὰ στενά, καὶ στοὺς κάμπους, στὶς σπηλιές, στάμπελια, στὶς
βρέζες, στάραποσίτια· τὴν ἔταιρναν πολλὲς φορὲς δέκα, εἴκοσι μπαντίδες,
ἄκαρδοι ἀνθρώποι. συντλιό παραδομένα, καὶ καμμιά φορὰ—φορτοῦνα τῆς
—καὶ ἀνθρώποι καλοὶ καὶ μεγάλοι, γιατροί, δικηγόροι, ἐμπόροι, μαγαζάτορες
ὅσο ποῦ τὴν κατάντησαν ὅπως τῇ βλέπεις. Καὶ πάλι τώρα βρίσκονται θηρία
ποῦ τὴν πειράζουν.

Πρῶτα ἀγρίευε συχνά· τώρα κάπως μέρωσε. Μὰ πῶς δὲν τὴν κόβει ὁ
Θεός—μεγάλη ἡ δόξα του—πῶς μὲ αὐτά τὰ κακά ποῦ πέρασε καὶ περάει βρί-
σκεται ἀκόμα στὸ κόσμο!

Μὰ τὶ κακὸ εἶναι τοῦτο! ἄκου τώρα κακοφόχιονο⁽¹⁾ ποῦ φίχνει! ἀ μὰ
ζαλόκαιρος ἀλήθεια κιαλήθεια! γιὰ ἔλα νὰ ίδῃς μαζὶ χιόνι καὶ βροχὴ καὶ
ἀγέρας καὶ χαλάζι ματάειδες τέτοιο θῦμα; γιὰ κύταξε· μιὰ θαμποῦνα
βλέπεις καὶ τίποτε ἄλλο· ἀλλοίμονο τσ' ὁρφανούς ποῦ δὲν ἔχουνε δυὸς κάρ-
βουνα . . . ».

Τὴν στιγμὴν ἑκεινὴ, μέσα στὴν ιοσμοχαλασία ποῦ μοῦ ἔδειχνε ἡ Γιαννι-
ώτισσα ἡ φιλαινάδα μου, φάνηκε σᾶν ἔνα μανδρο πρᾶμμα νάπεσε ἀπὸ κάτω
ἀπὸ τὰ παραθύρια καὶ ἀκούστηκαν, μ' ὅλη τὴν βοή τοῦ Νότου, κάτι φωνὲς
ὅχι ἀνθρώπωνες· σᾶν νὰ μούγνωριζε γελάδι, σᾶν νάσκοντες γυνοῦνι, σᾶν νὰ
φαίνονταν λύκος λυσσαπιένος. "Ητανε ἡ Σάντα· τὰ ξεσκλίδια ποῦ είχε γιὰ
φοῦκα, τὰ σκόρπαγε ὁ ἀγέρας, καὶ τὸ κορμί της τὸ κατάμαυρο σᾶν τοιμάρι
ἀκατέργαστο κιλιόνταν σχεδόν δόλγυμνο μεσ' στὸ χανδάκι μὲ τὰ νερά,
ἔσκαψε τὴ γῆ μὲ τὰ χέρια της, γύριζε πίστομα καὶ δάγκωνε τὶς πέτρες, ὅσο
ποῦ τὸ χιόνι τὴν ἀσπρισε καὶ τὴν ἐσκέπασε. Σὲ λίγο ἔπαιψε ὁ ἀρέας καὶ τὸ
χαλάζι, καὶ μονάχα χιόνι ἀφθονο μὲ λευκές παπλαμιούδες σᾶν ἀσπρα ποντιά
ποῦ γνωίζουν κοπάδια στὴ φωληά τους, ἐσκέπασε ὅλην τὴν πόλι καὶ τὰ ξέ-
φυλλα δέντρα καὶ τὰ λιβάδια, καὶ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴ σι-
χαμάρα.

"Η πονετική ἡ φιλαινάδα μου κατέβηκε νὰ κλείσῃ καλὰ τὴν πόρτα
καὶ τὰ παιδιά τοῦ σχολείου ἥρθανε σὲ λίγο μὲ βόλους ἀπὸ χιόνια, μὲ ξύλα
καὶ μὲ πέτρες, ζητῶντας τὴ Σάντα . . .

Τὴν ἄλλη μέρα, τὴν εἰδαμε πάλι ὁρθή, νὰ τρέχῃ μισοδιπλωμένη στοὺς
δρόμους μένα μακρὺ βρακί ἀπὸ ίνδιάνα καὶ μέκενα τὰ μεγάλα δόντια, καὶ
μανδρο καὶ ἀργασμένο πρόσωπο, ποῦ τὴν κάνει ὅμοια μὲ λύκον μάλλον παρά
μὲ ἀνθρώπον, καὶ νὰ διακονεύῃ ὅπως πάντα:

— Μωρὴ κάκκω⁽²⁾ μωρή, δόμι μωρὴ ψωμί, γιατὶ πεινάει τὸ σκυλί
πούβρε τὸ βληστόντι κέσφαξε τὸν ἄντρα μου μέσα στὰ παιδιά μου . . .

Καὶ νὰ φεύγῃ πρὶν πάρῃ τὸ ψωμί.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ

¹ Λεπτὸ χαι.άζει. ² Φιλικὴ προσφώνησις πρὸς γυναῖκα.